

KELTSKI GROB IZ BREŽIC

Tatjana Bregant

Leta 1948 so delavci pri gradnji temeljev za veterinarsko ambulanto naleteli na prazgodovinske grobove. Predmeti bi se bili izgubili, ko bi jih ne bil za Posavski muzej rešil R. Bratanič. Materialni ostanki pripadajo žganemu in planemu grobišču, in sicer enemu samemu grobu. Žal nam niso poznani bližji najdiščni podatki, ni nam poznana lega predmetov v grobu, ne oblika grobne jame, niti kake druge posameznosti v zvezi z najdbo.¹ Pri nadaljnjem kopanju jame za temelje baje ni bilo več nobenih najdb.

Inventar groba je naslednji:

1. Železen, na sredi nasilno upognjen, od rje močno razjeden dvo-rezen meč. Nastavek za ročaj je odlomljen, verjetno pa je bil v obliki ploščato skovanega trna. V spodnji tretjini je list meča zožen, konica pa je odlomljena. Presek lista je sploščeno ovalen, brez poudarjenega rebra. Ohranjena dolžina vzravnane meča 62,3 cm, širina lista je do 5,1 cm. (Risba 1.)

2. Močno poškodovana in od rje zelo uničena železna sulična ost. List sulice ima močno poudarjeno rebro rombičnega preseka. Ohranjena dolžina lista je 35 cm, širina lista je okoli 6 cm. T. I, 3.

3. Nekoliko poškodovane železne škarje na pregib. Ohranjena dolžina je 21 cm, dolžina posameznega lista je 10,2 cm. T. I, 2.

4. Popolnoma ohranjena, temnosivo črno žgana, na vitlu delana žara z rahlo profiliranim zgornjim delom in s sledovi drobnih kanelur (izdelava na vitlu). Posoda ima na največjem obodu naknadno izvrtano luknjico. Dobro prečiščena glina je nekoliko pomešana s sljudo. Višina je 21,3 cm, premer ustja je 17 cm, premer dna je 10,5 cm, premer največjega oboda 28 cm. T. I, 1.

5. Fragment spodnjega dela črnosivo žgane večje posode s sledovi drobnih koncentričnih raz (izdelava na vitlu). Velikost fragmenta je 12,5 × 9,2 cm. T. I, 5.

¹ Ob tej priliki se zahvaljujem Posavskemu muzeju, zlasti ravnatelju Stiplovšku, ki mi je dal vse obstoječe podatke in mi dovolil objaviti inventar tega groba. Posamezni manjši fragmenti keramike po vsej verjetnosti pripadajo posodam tega groba, ki pa so jih delavci pri kopanju temeljev uničili.

6. Brusilni kamen paličaste oblike iz sivkastega drobnozrnatega peščenca z luknjico za obešanje. Dolžina je 10 cm. T. I, 4.

Zelo zanimiva najdba tega groba je nasilno ukrivljen železen meč; ker pa je žal precej fragmentiran, ga ni možno bolj podrobno tipološko opredeliti. Edina opora za tipološko opredeljevanje bi bila zelo znatna dolžina lista, kar daje meču mlajši karakter ter prehod rezila v ročaj, ki je bil po vsej verjetnosti strehast. V okviru iz Slovenije znanih železnih latenskih mečev, kot na primer iz Novega mesta,² Vač,³ Vrhnike,⁴ Mokronoga,⁵ Šmarjete⁶ in Formina,⁷ bi mogli našemu meču pripisati neki mlajši čas. Isto tipološko mlajšo potezo ima železna sulica z nenavadno dolgim listom, ki je mnogokrat karakterističen za mlajša obdobja mlajše železne dobe.⁸ V našem prazgodovinskem gradivu so železne latenske škarje zelo redke. Analogije za naš primer najdemo v Stojncih pri Ptuj⁹ in pri Mokronogu.¹⁰ V gradivu, ki ga hrani iz našega področja Wiener Naturhistorisches Museum, so gotovo še kake podobne škarje. V primeri s škarjami, ki so jih našli v Drnovem,¹¹ so naše veliko krajše, listi bolj čokati in razen tega z močnejše usločenim hrbtiščem lista, kar daje našim škarjam starejši karakter. Tip v našem grobu najdene posode pripada že glede na način žganja in tehnični način izdelovanja neki mlajši fazi železne dobe. To opazimo tudi v profilu zgornjega dela ostenja, ki je rahlo razčlenjen z drobnimi horizontalno tekočimi kanalurami, kar se ujema s tipološko mlajšimi posodami iz Formina (Risba V, 1—6)¹² pa tudi oblika nekoliko odebeljenega in navzven zavihanega ustja ustreza profilu pozno-latenske keramike. Tipološko mlajšo potezo ima tudi fragment keramike.

² F. Starè, Poročilo o zaščitnih arheoloških izkopavanjih v Kandiji pri Novem mestu, Arheološka poročila SAZU 1950, sl. 16.

³ A. Müllner, T. F., T. XXX, 5, 7.

⁴ Fr. Starè, Arheološki vestnik 1953, str. 103, T. III, 2.

⁵ A. Müllner, T. F., T. XXX, 1.

⁶ Müller-Karpe, Carinthia I, str. 675, sl. 1.

⁷ A. Smodič, ČZN 1940, str. 5, sl. 2.

⁸ Podobno, vsekakor daljšo sulično ost so našli v nekem grobu iz Mokronoga (v zbirki Narodnega muzeja v Ljubljani).

⁹ A. Smodič, ČZN 1940, str. 15, sl. 10.

¹⁰ A. Müllner, T. F., T. XL, 15, inv. št. N. M. P 3596.

¹¹ A. Müllner, T. F., T. LV, inv. št. N. M. R 576.

¹² A. Smodič, ČZN 1940, T. X, str. 15.

Risba 1

Casovna opredelitev keltskega groba iz Brežic bi se po vsej verjetnosti glasila končni laten, s tem bi pa grob utegnil biti v ožjem kulturnem stiku s sporadičnimi poznokeltskimi najdbami s področja Brežicam sosednjega Drnovega. Ta grob bi bil za sedaj na ožjem področju Brežic prva prazgodovinska najdba.

ZUSAMMENFASSUNG

Ein keltisches Grab von Brežice

Im Jahre 1948 gelegentlich des Fundamentgrabens für die Veterinärambulanz in Brežice (Rann) stiess man auf eine keltische Grabstätte. Erhalten ist nur das Inventar des planebenen Brandgrabes eines Kriegers (s. Zeichnung 1 und T.I). Nähere Funddaten sind nicht bekannt. Das nun im Savebietmuseum zu Brežice sich befindende Inventar des Grabes ist folgendes: ein gebogenes eisernes Schwert (Z.II 1, eine äusserst beschädigte Lanzenspitze (T.I, 3), eine beschädigte Eisenschere (T.I, 2), eine Urne (T.I, 1), ein Fragment eines anderen Gefässes (T.I, 5) und ein Schleifstein (T.I, 4).

Nach der Typologie der Gegenstände kann man schliessen, dass dieses keltische Kriegergrab in die späte La-Tène Zeit gehört und dass es wahrscheinlich in näherem Zusammenhange mit den keltischen Funden von Drnovo (Neviodunum) steht. Die Grabstätte ist vorläufig noch nicht durchforscht.